

HUMAN RIGHTS

w i t h o u t f r o n t i e r s
i n t e r n a t i o n a l

Winston Churchillaan, 11/33 - B-1180 Brussel.

Tel: 32 2 3456145 - Fax: 32 2 3437491

Bankrekening: 310-1361299-87 (ING)

Website: <http://www.hrwf.net> - Email: info@hrwf.net



**Religieuze
vrijheid
onverdraagzaamheid
en discriminaties
in de Europese Unie**

België 2002-2003

Juni 2003

Religieuze vrijheid, intolerantie en discriminatie in de democratieën van West Europa, een niet-bestaand probleem?

Een voorbeeld: België



Willy Fautré

«Waarom een rapport over religieuze vrijheid, intolerantie en discriminatie in België?» zullen veel lezers zeggen. «In ons land heeft er altijd religieuze vrijheid bestaan. Niemand is er het voorwerp van discriminatie op basis van zijn geloof of zijn overtuiging. Interreligieuze vrede en dialoog zijn regel. Wat een dom idee om zo'n rapport te publiceren! Alleen Amerikanen zoeken op dit gebied voorwendsels in de democratieën van Europa, België inbegrepen, en lezen hun dan op een ongepaste manier de les.» Wij denken dat niets minder waar is, niet alleen in België maar ook in andere landen van de Europese Unie waar men misschien op dezelfde manier reageert. Daarom dit rapport, het eerste van een reeks die zullen geschreven worden over hetzelfde thema, door Europeanen voor Europeanen en in een Europees perspectief.

België heeft een aantal internationale instrumenten gesigneerd en geratificeerd die de vrijheid van religie en geloofsovertuiging garanderen maar bepaalde vragen verdienen het nochtans opgeworpen en besproken te worden in de civiele maatschappij en in het Parlement:

In welke mate zijn er gelijke kansen voor de verschillende religieuze of levensbeschouwelijke gemeenschappen en hun leden in België?

Is het specifieke systeem dat de betrekkingen tussen de Staat en de religieuze of levensbeschouwelijke gemeenschappen regelt van die aard dat het de gelijkheid garandeert?

Is de financiering van religies en vrijzinnigheid terecht?

Is het systeem van godsdienstlessen en niet confessionele zedenleer aangepast aan de religieuze verscheidenheid?

Is de vrijheid van eredienst en religieuze bijeenkomst dezelfde voor iedereen?

Mengt de Staat zich werkelijk niet in de interne aangelegenheden van religieuze organisaties?

Wordt de Islam op dezelfde manier behandeld als andere religies of vrijzinnigheid?

Waarom is in het laatste rapport van het Vast Comité van Toezicht op de Inlichtingendiensten de Islamfobie aangewakkerd?

Waarom wordt er gezwegen over de nieuwe vormen van antisemitisme waaraan jonge extremistische moslims zich overgeven in scholen of in het openbaar?

Is de anti-sekten politiek van de Staat verenigbaar met de rechtsstaat en aldus noodzakelijk in een democratie?

Waarom een Informatie- en Adviescentrum inzake de Schadelijke Sektarische Organisaties (Observatorium voor sekten) waar de wetgever aan heeft gevraagd de publieke opinie te waarschuwen tegen schadelijke of illegale praktijken van nieuwe religieuze, spirituele, esoterische en filosofische bewegingen? Waarom een uitzonderingswet voor het oprichten van zo'n adviescentrum en waarom

niet een zelfde waarschuwing ten opzichte van dezelfde praktijken wanneer deze verricht worden door of in een «historische» religie?

Hoe verklaart men de omvang van de menselijke en financiële investering in de sektenproblematiek als er in de loop van de laatste vijf jaar slechts één vooronderzoek is begonnen tegen één enkele beweging en de leiders van drie andere groeperingen?

Waarom heeft het Observatorium voor sekten nooit de intolerante en de discriminerende acties aangeklaagd die door de overheid worden begaan?

Waarom zijn confessionele scholen zoals de Steiner scholen (gebaseerd op antroposofie) en een school van de pinkstergemeente bestoort door verschillende ministeries en andere organen van de Staat?

Waarom is de toegang tot het Belgische grondgebied onmogelijk of heel moeilijk gemaakt voor buitenlandse zendelingen van verschillende minderheidsreligies terwijl er geen enkel probleem is voor zendelingen van erkende religies?

Waarom een antiterroristische eenheid mobiliseren tijdens huiszoekingen door de politie in de lokalen van «sekten»?

Dit rapport werpt vragen op en stelt een aantal aanbevelingen voor als oplossing op enkele ervan.

(*) Terminologie gebruikt door de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa om aan te duiden wat een aantal parlementaire commissies, staatsinstellingen, de overheid "sekten" noemen.

Inhoudstafel

Voorwoord	2
Profiel	3
Ondertekening en ratificatie van enkele internationale instrumenten	3
Religieuze demografie	3
Verhoudingen Staat-Religies	4
Constitutionele achtergrond	4
Godsdienstvrijheid	5
Geïstitutionaliseerde religieuze discriminatie	7
Religieuze onverdraagzaamheid	8
Rechtszaken tegen religieuze groeperingen	10
Aanbevelingen	11

Human Rights Without Frontiers Int.

ISSN-0776-0256

Winston Churchillaan 11/33
B-1180 Brussel

Phone: 32 2 3456145
Fax: 32 2 3437491

Banknummer: 310-1361299-87
(ING, Winston Churchillaan 11,
B-1180 Brussel)
Swift code: BBRU BE BB 100

Website: <http://www.hrwf.net>

Email: info@hrwf.net

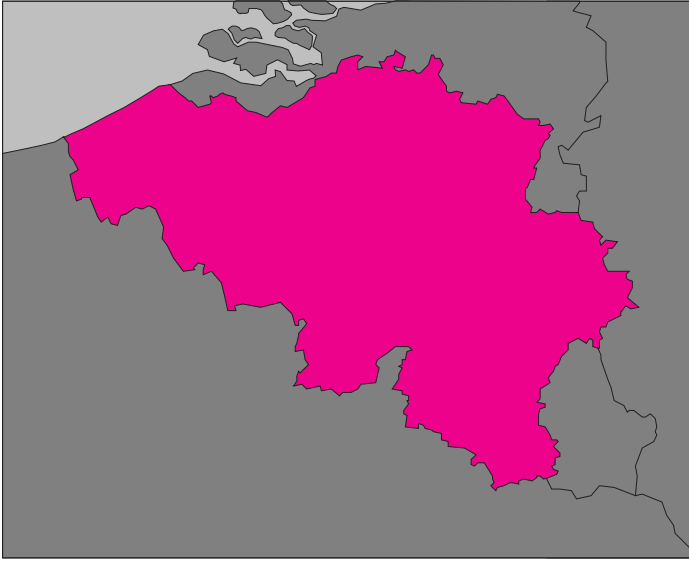
Drukkerij:
Centre d'Animation en Langues
2 Chaussée Houtart, 7100 - La Louvière

Lay-out:
Linda Dumont

Hoofdredacteur:
Willy Fautré



BELGIË



Profiel

Koninkrijk België

Bevolking: ongeveer 10,3 miljoen

Oppervlakte: 30 520 km²

Staatshoofd: Albert II

Regeringsleider: Guy Verhofstadt (1999-2003)

Officiële talen: Nederlands, Frans, Duits

Ondertekening en ratificatie van enkele internationale instrumenten

Ratificatie

- Handvest van de Verenigde Naties (25 juni 1945)
- Europese Conventie van de Rechten van de Mens (14 juni 1955)
- Internationaal Verdrag inzake Burgerlijke en Politieke Rechten (15 mei 1981)
- Verdrag van Amsterdam van de Europese Unie (19 februari 1999)

Signatuur

- Slotakte van de Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa (1 augustus 1975)
- Verklaring over de Eliminatie van alle Vormen van Onverdraagzaamheid en Discriminatie gebaseerd op Religie of Geloofsovertuiging (25 november 1981)
- 1989 Slotakte van de Conferentie van Wenen van de OVSE (15 januari 1989)

Religieuze demografie¹

Erkende religies

Rooms-katholicisme:

75 % (naamchristenen - kerkgangers: ongeveer 15 %)

Protestantisme: ongeveer 100,000

Judaïsme: ongeveer 40,000

Anglicanisme: ongeveer 6,000

Islam: 250,000 - 350,000 (90 % Soennieten)

Orthodoxie: ongeveer 40,000

Erkende levensbeschouwelijke beweging

Vrijzinnigheid (1994): ongeveer 18 %

Niet erkende religies

Jehovah's Getuigen: ongeveer 25 000 gedoopt (50 000 kerkgangers)

Onafhankelijke Protestantse gemeenten: ongeveer 10 000

Boeddhisten: ongeveer 10 000

Hindoeïsten: ongeveer 4 000 - 5 000

Mormonen: ongeveer 3 000 - 4 000

Sikhs: ongeveer 2 000 - 3 000

Adventisten: ongeveer 1 600

Hare Krishna: ongeveer 1 500

Jainisme: ongeveer 1 000 - 1 500

Scientology Kerk: ongeveer 1 000 leden

Niet erkende religieuze, spirituele en levensbeschouwelijke groepen met 100 tot 1000 leden: Antroposofische Vereniging, Bahai's, Sahaja Yoga, Sûkyô Mahikari en de Raëliaanse beweging.

Groepen met minder dan 100 gelovigen: De Familie, Soka Gakkai, Verenigingskerk (Moon), Nieuw Acropolis, Universele Witte Broederschap, Human and Universe Energy, Igreja Universal do Reino de Deus, Church of Christ te Brussel, Ogyen Kunzang Chöling (OKC), Gnostisch Antropologisch Instituut, Antoinisme.

Are you looking for a publisher?

You wish to publish a dossier or a thesis concerning human rights on a particular topic or country and you are looking for a publisher. Please submit your manuscript to

Human Rights Without Frontiers Int.
Avenue Winston Churchill 11/33, B-1180 Brussels.
Phone: 32 2 3456145 – Fax: 32 2 3437491

Verhoudingen Staat - Religies

Het Belgische stelsel van verhoudingen tussen staat en religies is geworteld in de geschiedenis van het principe van het erkennen en niet erkennen van religies.

Een religieuze groepering die officieel erkend wenst te worden zal een verzoek indienen bij het Ministerie van Justitie, die op haar beurt een grondig onderzoek zal instellen vooraleer over te gaan tot het goedkeuren of het afwijzen ervan. Het uiteindelijk toekennen van een erkende status is de exclusieve verantwoordelijkheid van het Parlement; hoewel het Parlement over het algemeen de beslissing van het Ministerie van Justitie aanvaardt. Een groepering wiens verzoek werd afgewezen kan in beroep gaan bij de Raad van State.

Ofschoon er geen decreten of wetten zijn die een opsomming geven van de officiële criteria voor erkenning, weegt de regering de volgende vijf criteria af alvorens te beslissen een religieuze groep wel of niet te erkennen: de religie dient een structuur te hebben, een voldoende aantal leden te hebben, in het land aanwezig te zijn voor een geruime tijdsperiode, een sociale waarde te bieden aan de mensen, zich te houden aan de wetten van het land en de openbare orde te respecteren.

De termen “voldoende”, “een geruime tijdsperiode”, of “sociale waarde” werden nooit gedefinieerd.

Katholicisme (sinds 1802 onder Frans bestuur), Protestantisme (sinds 1802) en Judaïsme (sinds 1808) hebben de facto de status van erkende religie genoten. Anglicanen werden erkend in 1835, Islam in 1974 en Orthodoxie in 1985.

Binnen religieuze families waar pluralisme wijd verspreid is, heeft de Belgische staat willekeurig een of twee denominaties erkend, anderen erkenning ontzegd en, in sommige gevallen, hen gedwongen een gemeenschappelijk administratief platform op te bouwen.

Binnen de Protestantse familie bijvoorbeeld heeft de Staat consequent een aparte registratie ontzegd aan de Federale Synode van Protestantse en Evangelische Kerken (Synode Fédéral des Eglises Protestantes et Evangéliques), die de helft van de Protestantse bevolking in België vertegenwoordigt. De Staat heeft hen geen andere keuze gelaten dan te onderhandelen met de historische Protestantse denominatie Verenigde Protestantse Kerk in België (VPKB) die, los van de Anglicaanse Kerk,

hun officiële gesprekspartner was. Sedert 1 januari 2003 hebben de twee vleugels van het Belgische Protestantisme een gemeenschappelijk representatief platform opgericht, genaamd Administratieve Raad van de Protestantse Evangelische Eredienst (Conseil administrative du culte protestant évangélique).

Binnen de grote Orthodoxe familie worden de Grieks Orthodoxe en Russisch Orthodoxe Kerken als officiële gesprekspartners erkend door de Staat.

Binnen de moslimgemeenschap hebben de in 1998 door de Staat georganiseerde verkiezingen geleid tot de oprichting van de Executieve van de Moslims van België, met een evenwichtige vertegenwoordiging van de verschillende landen van herkomst. Maar de door de Staat gecontroleerde screening van de verkozen vertegenwoordigers en de beperkte mate van vrijheid en van handelingen die de Executieve werd toegekend, heeft de verhouding tussen de Staat en de moslimgemeenschap de laatste jaren verziekt.

Vrijzinnigheid, waarvan de fakkel het symbool is, werd erkend via de Centraal Vrijzinnige Raad.

Constitutionele achtergrond

In België werd de eerste grondwet uitgevaardigd op 7 februari 1831, kort na de onafhankelijkheid. Deze grondwet diende als model en bron van inspiratie voor andere Europese staten in de 19de eeuw: Spanje, Griekenland, Nederland, Luxemburg, Roemenië... Fundamentele vrijheden werden gegarandeerd - vrijheid van drukpers, onderwijs, vereniging en eredienst. Gedurende de voorbije anderhalve eeuw werden regelmatig aanpassingen doorgevoerd om gelijke tred te houden met maatschappelijke veranderingen.

De laatste fundamentele herziening gebeurde in 1994, toen België een Federale Staat werd met

- 3 gemeenschappen: de Franse, Vlaamse en Duitstalige gemeenschappen;

- 3 gewesten: het Vlaamse gewest, het Waalse gewest en het Brusselse gewest;

- 4 taalgebieden: het Nederlandse taalgebied, het Franse taalgebied, het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en het Duitse taalgebied.

De nieuwe grondwet omvat 198 artikelen en tijdelijke bepalingen. De huidige grondwet, die de tweede grondwet van België genoemd kan worden, werd ondertekend en uitgegeven door Koning Albert II op 17 februari 1994. Slechts enkele artikelen houden, direct of indirect, verband met godsdienstvrijheid. Ze zijn samengebracht onder Titel II «De Belgen en hun rechten».

Art. 11: Het genot van de rechten en vrijheden aan de Belgen toegekend moet zonder discriminatie verzekerd worden. Te dien einde waarborgen de wet en het decreet inzonderheid de rechten en vrijheden van de ideologische en filosofische minderheden.

Art. 19: De vrijheid van eredienst, de vrije openbare uitoefening ervan, alsmede de vrijheid om op elk gebied zijn mening te uiten, zijn gewaarborgd, behoudens bestraffing van de misdrijven die ter gelegenheid van het gebruikmaken van die vrijheden worden gepleegd.

Art. 20: Niemand kan worden gedwongen op enigerlei wijze deel te nemen aan handelingen en aan plechtigheden van een eredienst of de rustdagen ervan te onderhouden.

Art. 21: De Staat heeft niet het recht zich te bemoeien met de benoeming of de installatie der bedienaren van enige eredienst of hun te verbieden briefwisseling te houden met hun overheid en de akten van deze overheid openbaar te maken, onverminderd, in laatstgenoemd geval, de gewone aansprakelijkheid inzake drukpers en openbaarmaking.

Het burgerlijk huwelijk moet altijd aan de huwelijksinzegening voorafgaan, behoudens de uitzonderingen door de wet te stellen, indien daartoe redenen zijn.

Art. 24 § 1: Het onderwijs is vrij; elke preventieve maatregel is verboden; de bestraffing van de misdrijven wordt alleen

door de wet of het decreet geregeld. De gemeenschap waarborgt de keuzevrijheid van de ouders. De gemeenschap richt neutraal onderwijs in. De neutraliteit houdt onder meer in: de eerbied voor de filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen van de ouders en de leerlingen. De scholen ingericht door openbare besturen bieden, tot het einde van de leerplicht, de keuze aan tussen onderricht in een der erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer.

§ 3: Ieder heeft recht op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden. De toegang tot het onderwijs is kosteloos tot het einde van de leerplicht.

Alle leerlingen die leerplichtig zijn, hebben ten laste van de gemeenschap recht op een morele of religieuze opvoeding.

§ 4: Alle leerlingen of studenten, ouders, personeelsleden en onderwijsinstellingen zijn gelijk voor de wet of het decreet. De wet en het decreet houden rekening met objectieve verschillen, waaronder de eigen karakteristieken van iedere inrichtende macht, die een aangepaste behandeling verantwoorden.

Art. 181 § 1: De wedden en pensioenen van de bedienaren der erediensten komen ten laste van de Staat; de daartoe vereiste bedragen worden jaarlijks op de begroting uitgetrokken.

§ 2: De wedden en pensioenen van de afgevaardigden van de door de wet erkende

organisaties die morele diensten verlenen op basis van een niet-confessionele levensbeschouwing, komen ten laste van de Staat; de daartoe vereiste bedragen worden jaarlijks op de begroting uitgetrokken.

Vanwege het unieke karakter van deze bepalingen zijn enkele opmerkingen en verklaringen vereist.

Artikel 11, welke toeziet op de rechten van de “ideologische en filosofische minderheden”, kan geïnterpreteerd worden als een bescherming van de rechten van religieuze minderheden.

Artikel 19 garandeert niet expliciet “godsdienstvrijheid” of “vrijheid van religie” in de ruime betekenis van deze uitdrukkingen, maar “de vrije openbare uitoefening van een eredienst” of “vrijheid van eredienst”. Deze aanpak weerspiegelt het feit dat het Nationaal Congres in 1830 meer geïnteresseerd was in het beschermen van de uiterlijke manifestaties van het religieuze leven dan in de inhoud van bepaalde religies of geloofsovertuigingen en hun inspiratiebronnen. Omdat het Belgische rechtssysteem geen uitspraak heeft gedaan over de betekenis van het concept “eredienst”, bestaat er hierover bijgevolg geen duidelijk omlijnde definitie. Constitutionalistenvrijheid zijn het tegenwoordig echter eens over een ruime interpretatie van

de term “eredienst”, die verondersteld wordt alle religieuze en filosofische overtuigingen te omvatten. Deze vrijheid omvat het recht op een geloofsovertuiging en om die te veranderen. Deze definitie is cruciaal vermits een “eredienst” kan genieten van belastingvrijstelling op land en eigendommen.

Het tweede gedeelte van Artikel 19 beperkt legitiem de openbare beoefening van de vrijheid van eredienst en de vrije meningsuiting, vermits deze rechten niet langer gegarandeerd worden wanneer misdrijven worden gepleegd. Deze beperkingen worden door het algemene strafrecht bepaald en door twee specifieke artikelen van het Wetboek van Strafrecht die betrekking hebben op het gedrag van religieuze bedienaren tijdens de uitoefening van pastorale taken. Artikel 267 bepaalt een boete als een religieuze bedienaar een religieus huwelijk voltrekt (genaamd huwelijksinzegening volgens de Grondwet en het Wetboek van Strafrecht) voorafgaand aan een burgerlijk huwelijk en bepaalt een gevangenisstraf van 8 dagen tot 3 maanden, indien de overtreding zich herhaaldelijk voordoet. Artikel 268 bepaalt ‘dat een gevangenisstraf van 8 dagen tot 3 maanden en een boete zullen worden opgelegd indien een religieuze bedienaar, tijdens de uitoefening van pastorale taken, de regering, een wet, een Koninklijk Besluit, of een

andere bepaling van de autoriteiten aanvalt, door middel van toespraken gehouden voor openbare vergaderingen’.

Artikel 24, dat schoolonderwijs behandelt, bestaat uit 5 paragrafen. Dit is niet verwonderlijk voor hen die weten hoe gevoelig deze kwestie is geweest gedurende de hele geschiedenis van het land. De Belgische Staat subsidieert een netwerk van katholieke scholen dat steeds uitgestrekter is geweest dan het netwerk van openbare scholen. Katholieke godsdienstlessen worden aangeboden in de katholieke scholen. Er zijn ook specifieke godsdienstlessen opgenomen in het leerplan van andere confessionele (Joodse en Protestantse) scholen. In de openbare scholen, die onder de bevoegdheid vallen van een van de drie gemeenschappen (de Vlaamse, Franse en Duitstalige gemeenschappen) of onder de bevoegdheid van de provincies en gemeentebesturen, wordt er een vrije keuze tussen godsdienstlessen en niet-confessionele zedenleer aangeboden.

Artikel 181 stelt de Staat verantwoordelijk voor de wedden en pensioenen van de geestelijkheid behorend tot een van de zes religieuze erediensten erkend door de Staat en voor de afgevaardigden aangesteld door een niet-religieuze filosofische beweging (Centraal Vrijzinnige Raad).

Godsdienstvrijheid

Individueel recht op vrijheid van religie en geloofsovertuiging

Iedereen heeft het recht op vrijheid van religie en geloofsovertuiging indien hij/zij de openbare orde respecteert. Hij/zij heeft het recht wel of niet een religie of geloofsovertuiging van zijn/haar keuze aan te hangen, van religie of geloofsovertuiging te veranderen, lid te zijn van religieuze of niet-religieuze gemeenschappen, zijn/haar religieuze of niet-religieuze betrokkenheid niet te openbaren, wel of niet deel te nemen aan religieuze diensten.

In 2002 werd echter een zaak, waarin een 17-jarige jongen zich tot het jodisme bekeerde, door zijn moeder voor de rechter gebracht. Aanvankelijk was zij niet gekant tegen zijn bekering en liet ze hem zich aan de gebruiken van zijn nieuwe religie houden. Toen de jongen vroeg om besneden te worden, vroeg de rabbijn om de goedkeuring van de moeder en zond haar een formulier voor ondertekening. Ondertussen was de moeder benaderd door enkele mensen die haar vertelden dat de Belgische Parlementaire Sektencommissie de satmar-joden op een lijst van gevaarlijke sekten had geplaatst. Bijgevolg weigerde zij het formulier te ondertekenen en haar verhouding met haar zoon verslechterde zienderogen. Via haar advocaat wendde ze zich tot de openbare aanklager. In januari 2002 werden twee politieagenten in burger aangewezen door de openbare aanklager, om

hem te waarschuwen voor de satmars en om hem te overtuigen zijn bezoeken aan de joodse school in Antwerpen te stoppen.

Op 26 februari 2002 werden de jongen en zijn moeder voor het eerst gehoord door de Jeugdrechtbank van Brussel in eerste aanleg. De advocaat van de moeder verzocht om een internering. De aanklager vroeg, op basis van Artikel 50 van de jeugdbeschermingswet van 8 april 1965, een onderzoeksprocedure te starten. De rechtbank oordeelde voorlopig dat de jongen “onder bewaking geplaatst zou worden van een bevoegde sociale dienst”. De moeder vond de maatregel echter ontoereikend en wenste hem geïnterneerd te zien zodat alle banden met de satmars verbroken zouden zijn.

Op 8 maart 2002 tekende zowel de moeder als de openbare aanklager beroep aan. Gedurende het proces, dat plaatsvond op 16 april, lieten de rechter en de openbare aanklager zich afkeurend uit over het gedrag van de jongen en waarschuwden hem voor deze “gevaarlijke sekte”. Op 22 april verklaarde het Hof van Beroep te Brussel dat het geloof van de jongere “onwrikbaar” was, maar dat hij zelf “onvolwassen” en “onverdraagzaam” was en dat hij niet in staat was “zijn geloofsovertuiging met een zekere afstand te bekijken.” Er werd geoordeeld dat hij de door zijn moeder gekozen school moest bezoeken, elke dag naar huis moest komen en dat “het toezicht door de bevoegde sociale dienst” zou voortduren. Ten gevolge van deze uitspraak

werd de jongen niet toegelaten naar de joodse kostschool in Antwerpen te gaan. Er werd een overheidsdienst aangesteld om opvoedende assistentie te verlenen en om hem te helpen “een normaal leven” met zijn moeder te hervatten. (2)

Vrijheid van eredienst en religieuze bijeenkomsten

Vrijheid van eredienst en religieuze bijeenkomsten wordt gerespecteerd door de Staat maar een religieus huwelijk mag niet voltrokken worden voor een burgerlijk huwelijk (Artikel 21 van de Grondwet). Het Wetboek van Strafrecht bepaalt straffen voor geestelijken die zich niet aan de wet houden.

Sinds de publicatie van het Belgische rapport van de Parlementaire Commissie Sekten (28 april 1997) hebben een aantal van de minderheidsreligies zoals de Adventisten, Evangelische christenen, de Pinksterbeweging, Jehovah’s Getuigen, Sahaja Yoga, Spiritual Human Yoga, de Raëliaanse beweging en de Scientology Kerk geklaagd over moeilijkheden om ruimten te huren voor religieuze bijeenkomsten omdat ze door de autoriteiten en door particuliere instellingen als “schadelijke of gevaarlijke sekten” worden beschouwd.

Vrijheid van religieuze meningsuiting

De verspreiding van drukwerk, ongeacht de inhoud ervan (religieus, filosofisch, politiek,

cultureel, commercieel), is verboden door gemeentelijke verordeningen in bepaalde delen van Brussel en in enkele andere steden: in de buurt van scholen, (christelijke) kerken (maar eigenaardig genoeg niet van synagogen, moskeeën, of andere niet-christelijke eredienstplaatsen), militaire kazernes, enz. Andere reglementen bepalen dat de verspreiding van drukwerk, zelfs indien kosteloos en op kleine schaal, enkel uitgevoerd mag worden na de schriftelijke goedkeuring van de burgemeester en na betaling van een klein bedrag.

Vrijheid van geestelijkheid

De onafhankelijkheid van de geestelijkheid binnen het raamwerk van hun pastorale taken wordt gerespecteerd door de Staat. Nog voor het wetsvoorstel over abortus werd aanvaard door het parlement, herinnerde de Belgische aartsbisschop Danneels de katholieke bevolking eraan dat abortus niet verenigbaar is met de leringen van de Kerk. Het in het openbaar uiten van dit standpunt werd gezien als kritiek op de wet en werd afgekeurd door socialistische en liberale partijen als een indringing in het politieke debat. In de jaren '60 en '70 bekritiseerden een aantal priesters, betrokken in maatschappelijke strijden (priester-arbeiders), het overheidsbeleid vanaf de kansel. Ze werden hierop bekritiseerd door hun eigen hiërarchie en door de conservatieve partijen, maar ze werden nooit gerechtelijk vervolgd.

Niet-bemoeienis van de Staat in interne aangelegenheden van religieuze organisaties

De Grondwet (Artikel 21) garandeert dit recht en het wordt in het algemeen gerespecteerd. Toch werden enkele klachten hieromtrent geuit.

Islam

Op 13 december 1998 werden Belgische moslims uitgenodigd een Constituerende Vergadering te verkiezen (68 verkozen en gecoöpteerde leden), waaruit een 16-leden tellende Executieve zou gevormd worden, de officiële gesprekspartner voor de Belgische Staat. Deze verkiezingen werden gehouden op verzoek van de Belgische Staat en mede georganiseerd door een door de Staat gefinancierde organisatie, het Centrum voor Gelijkheid van Kansen, en het destijds vertegenwoordigende orgaan van de Moslimgemeenschap.

Een Koninklijk Besluit werd gepubliceerd op 25 mei 1999, waarin deze Executieve werd erkend als "de gesprekspartner van de autoriteiten, zowel op federaal niveau om te onderhandelen met het administratief bestuur van religies (benoemingen van imams en geestelijken, bestuur van plaatselijke gemeenschappen) alsook op het niveau van de deelstaten, in het bijzonder met betrekking tot onderwijs (programma's, inspecties en aanstellingen van religieelerkrachten)."

Deze ogenschijnlijk aantrekkelijke façade verbergt een veel minder rooskleurig

interieur. Van meet af aan heeft de Belgische Staat zich bemoeid met de democratische verkiezingen die werden opgezet met de bedoeling de Executieve, die de moslim diversiteit zou vertegenwoordigen, te kunnen controleren maar ook "aanvaardbaar" te maken, d.w.z. volgzaam. Na een geheim en onherroepelijk 'screeningproces' door de Staatsveiligheid weigerde de Minister van Justitie bijvoorbeeld meer dan de helft van de verkozen leden voor de Executieve.

Eenmaal opgericht begon de Executieve te functioneren onder toezicht van zijn Constituerende Vergadering, maar de Belgische Staat, die enkele verkozen leden van de Vergadering ervan verdacht Islamitische fundamentalisten te zijn, was bang de controle over de Executieve te verliezen. Toen de Executieve enkele vacante posities moest vervangen, stelden ze samen met de Vergadering eigenhandig de nieuwe leden aan. De Staat reageerde onmiddellijk op deze vernieuwde Executieve: het was ondenkbaar dat vervangers vacante posities konden innemen zonder eerst een "screeningproces" te ondergaan en zonder de goedkeuring van de Staat voor elk nieuw lid. Daarom werd de Executieve geschud door nieuwe spanningen met haar Constituerende Vergadering en met de Staat, en is er een algemene verbolgenheid geweest in de moslim gemeenschap vanwege de bemoeienissen van de Staat. De Executieve aarzelt tussen twee houdingen: ofwel gehoorzamen ofwel een frontale botsing met de Staat aangaan.

Philippe Moureaux en Meryem Kaçar, twee senatoren door de regering belast met de taak om verslag uit te brengen over de werking van de Executieve van Moslims in België, zijn niet in staat geweest tot een overeenkomst te komen over voorstellen van beide partijen die een verbeterde organisatie van de Islam in België beoogden. De ministerraad heeft besloten het rapport van Philippe Moureaux, waarin wordt aangeraden tot de herverkiezing van bijna de helft van de leden van de Executieve, goed te onderzoeken. In April 2003 werd een nieuwe Executieve voor een beperkte periode benoemd tot 31 mei 2004, einde van het normale mandaat van de eerste Executieve. Nieuwe verkiezingen zullen volgend jaar plaatsvinden.

Observatorium voor sekten en Staatscel inzake de strijd tegen sekten

Op 2 juni 1998 heeft het Parlement een wet gestemd die het Informatie- en adviescentrum inzake de schadelijke sektarische organisaties (Observatorium voor sekten) en de Administratieve coördinatiecel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties creëert. Deze wet werd en is nog betwist, o.a. door academici die een lange concrete ervaring inzake "sekten" hebben en die geen religieuze of ideologische eigenbelangen hebben.

Het Centrum telt 12 leden en 12 plaatsvervangers. In een *Carte Blanche* die in het dagblad *Le Soir* op 7 januari 2003 is verschenen, vat Prof. Anne Morelli (3) heel goed het beleid van de Belgische Staat tegenover de religieuze minderheden samen: "De aanwervingmethode voor deze leden garandeert geenszins dat zij onbevooroordeeld zijn, onafhankelijk zijn van politieke partijen, van de katholieke kerk of van verscheidene antireligieuze ideologieën. De helft van de leden werd door de Kamer op voorstel van de ministerraad genomineerd, en de andere helft rechtstreeks door de Kamer. Dit betekent dat een ruim aantal benoemden politieke figuren zijn. Bovendien zijn er ook vertegenwoordigers van verschillende anti-sektebewegingen onder de leden. De voorzitter, een theoloog en een voormalige overste van het Brusselse Hoge Seminarie, is reeds meer dan 20 jaar een anti-sektenactivist binnen de katholieke kerk (...)."

Een deel van de staf van het Observatorium voor sekten is onafhankelijk van het Ministerie van Justitie. Het Observatorium valt onder de bevoegdheid van het Ministerie van Justitie, dat eveneens zorg draagt voor zijn begroting.

Vanwege al deze feiten "kan de wettelijk vereiste onafhankelijkheid, objectiviteit en onbevooroordeeldheid van de leden van het Centrum niet gegarandeerd worden. Deze heterogene ledengroep die religieuze, filosofische en politieke verbintenissen heeft, mist samenhang. Uiteenlopende en zelfs tegenstrijdige standpunten werden weerspiegeld in verscheidene media interviews. (...)"

Sinds 1999 zijn er vacante posities geweest in de raad van het Observatorium voor sekten.

"Een eerste oproep voor aanvragen werd gepubliceerd in het "Staatsblad" op 30 maart 2001, maar ondanks de het aantal aanvragen gebeurden er geen nieuwe aanstellingen. Een tweede oproep in het "Staatsblad" op 10 mei 2001 resulteerde in nieuwe aanvragen. Nochtans is er niemand op het Directoraat-Generaal Erediensten en Vrijzinnigheid - waarvan de bevoegdheden werden verplaatst van het federaal niveau naar de gewesten - die kan zeggen in welk stadium de aanstellingsprocedure zich bevindt of welke obstakels er op sommige geheime politieke agenda's staan. (...)" (4)

"De activiteiten van het Observatorium omvatten ook het beheer van een nieuwe bibliotheek over religieuze bewegingen, maar het mist de rijkdom van de reeds bestaande universiteitsbibliotheken over religie in België. Het heeft enkele informatieve folders gepubliceerd en zijn zeldzame rapporten die het heeft verstrekt aan en op verzoek van de politie, komen tot duidelijk voorspelbare conclusies, zoals bijvoorbeeld: "Nee, Mormonen zijn niet gevaarlijk in België". Maar het Observatorium zegt niets over religieuze discriminatie door openbare autoriteiten (5) en is ook zeer voorzichtig ministers of burgemeesters te bekritisieren die weigeren openbare faciliteiten te verhuren aan

groepen omdat ze op een zogenaamde lijst van schadelijke sekten staan.(...)"

"Iemand zou zich kunnen afvragen wat het nut is een Observatorium te hebben dat meer problemen veroorzaakt dan het oplost en van een mandaat dat ons zo controversieel toeschijnt: een Staatsinstelling die beslist welke religies goed en slecht zijn en die blijkbaar overal ter wereld onnodig is, behalve in België en tot voor kort ook in Frankrijk. (...)"

(...) Het voorlopig rapport op de rechten van de mens in de Europese Unie bekritiseert het oprichten van zulke observatoria, en over het algemeen het beleid van België tegenover religieuze minderheden.

Het discriminerend religieus beleid van België zou moeten herzien worden. In onze grondwet is er geen melding van een staatsagentschap of rechter die zou beslissen of een religie moet geoorloofd worden of niet(...)."

De criteria die de "gevaarlijkheid" en het "sektarische karakter" van een organisatie moeten definiëren in het eerste rapport van het Observatorium voor sekten, zijn op zo'n ingewikkelde manier geformuleerd dat ze geen duidelijke identificatie toelaten van "schadelijke sektarische groepen".

Sinds de publicatie van het Belgische rapport van de Parlementaire Commissie over de Sekten in 1997, werden slechts vier religieuze groeperingen gerechtelijk vervolgd, en geen enkele werd veroordeeld voor illegale praktijken. Eén zaak werd niet ontvankelijk verklaard en drie zaken zijn nog steeds hangende: tegen Spiritual Human Yoga (veronderstelde illegale medische praktijken en verduistering van gelden), de Boeddhistische groepering Ogyen Kunzang Chöling (veronderstelde verduistering van gelden) en de Scientology Kerk (veronderstelde overtredingen op de privacywetgeving).

In conclusie heeft de wetgever het Observatorium het mandaat gegeven schadelijke sektarische organisaties te identificeren, in feite een onderscheid te maken tussen goede en slechte religies. De onderdrukingspolitiek - de enige die door de wetgever werd gekozen - van de Coördinatiecel inzake de strijd tegen

schadelijke sektarische organisaties wordt uitgevoerd door de BOB en door antiterroristische eenheden van de federale politie bij verschillende operaties, huiszoekingen en aanhoudingen.

De Staat heeft ook een nationale magistraat aangesteld en één magistraat in elk van de 27 rechtsgebieden om zaken betreffende sekten in het oog te houden.

Vrijheid van onderwijs en van godsdienstonderwijs

Vrijheid van onderwijs en van godsdienstonderwijs is erkend en gerespecteerd door de Staat.

Openbare scholen en katholieke scholen worden gesubsidieerd door de Staat. Er zijn slechts enkele joodse basisscholen en colleges en enkele protestantse en moslim basisscholen; ook zij worden door de Staat gefinancierd.

Volgens Artikel 24 §1 van de Grondwet is "het onderwijs neutraal" in de openbare scholen; dit impliceert "eerbied voor de filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen van de ouders en de leerlingen." Op deze scholen hebben leerlingen onder de 18 jaar de keuze tussen godsdienstlessen (enkel van erkende religies) en zogenoemde niet-confessionele zedenleer. (6) Tot de leeftijd van 16 jaar zijn deze lessen verplicht. Daarna zijn ze facultatief.

Confessionele scholen bieden enkel eigen godsdienstlessen aan.

In 2002 werd een Engelstalige basisschool van de Pinksterbeweging iets buiten Brussel door de politie overvallen. Op 7 februari drongen tien gewapende agenten en drie sociale inspecteurs de *International Christian Academy* en de *International Media Ministries Centre* in Sint-Genesius-Rode binnen, scholen die allebei afhangen van de *Assemblies of God* [AOG]. Agenten vielen de basisschool binnen waar zo'n 35 kinderen aanwezig waren en ondervroegen de zes leerkrachten in het bijzijn van de kinderen. De meeste ouders van de kinderen waren missionarissen, ambassadeurs of werknemers van internationale organisaties zoals de NATO.

De ambtenaren ondervroegen 29 mensen, controleerden hun identiteitsbewijzen en namen vijf vrouwen mee naar het politiekantoor. Een van hen was de grootmoeder van een leerling. Ze was slechts voor enkele dagen in België op bezoek en was toevallig in het klaslokaal toen het politieoptreden plaatsvond. Ze werd na ondervraging vrijgelaten. Twee vrouwen waren in België voor respectievelijk 5 en 15 dagen met wettelijke toeristenvisa. Ze gebruikten hun vakantie om vrijwilligerswerk te doen. Ze werden aangehouden en de volgende dag het land uitgezet.

De twee andere vrouwen waren tewerkgesteld sinds de herfst van 2001 als vrijwillige leerkrachten voor de juist geopende private basisschool. Beiden waren naar België gekomen met een toeristenvisum voor drie maanden en ze verwachtten visa en verblijfsvergunningen voor een langere periode van het Belgische Consulaat in Chicago, maar hebben die nooit ontvangen. De toeristenvisa van beide vrijwillige leerkrachten was verstrekt. Ook zij werden aangehouden en het land uitgezet.

De twee leerkrachten werd geen officiële reden opgegeven voor het niet verstrekken van een nieuwe visa, maar de laatste jaren werden Mormoonse missionarissen een visa geweigerd omdat hun kerk vermeld stond op de lijst van de parlementaire commissie als een mogelijk "gevaarlijke sekte". De AOG staat eveneens op dezelfde lijst, hoewel ze vertegenwoordigd wordt door de officieel erkende Protestantse Synode, die vanaf 1 januari 2003 deel uitmaakt van het door de Staat officieel erkende Protestantse platform. De AOG telt ongeveer 5,800 leden verdeeld over 70 groepen in België.

De wet betreffende Tewerkstelling Buitenlandse Werknemers van 1999 vereist werkvergunningen, zelfs voor vrijwilligerswerk. Maar vermits de AOG vrijwilligers hun eigen reis betalen en geen wedde ontvangen konden zij zich niet kwalificeren voor de vereiste werkvergunning.

Als gevolg van deze uitwijzingen en een gebrek aan Engelssprekend personeel moesten de kerkleiders de school sluiten.

Geïstitutionaliseerde religieuze discriminatie

Financiering van religies: De Staat financiert enkel erkende religies. Deze subsidies worden betaald door alle belastingbetalers, zij die een niet-erkende religie of geen enkele religie of geloofsovertuiging aanhangen inbegrepen. Dit systeem is niet rechtvaardig aangezien de belastingbetaler onmogelijk de Staat kan verhinderen zijn belastinggeld te gebruiken om religies of levensbeschouwelijke gemeenschappen, die misschien openlijk gekant zijn tegen niet-erkende religieuze minderheden, te financieren. Er zijn al openbare debatten gehouden over de

mogelijkheid een nieuw systeem voor het financieren van religies in te voeren, een systeem dat de belastingbetaler zou toelaten de religie of geloofsovertuiging van zijn keuze te ondersteunen, maar de politieke partijen zijn nog niet in staat gebleken tot een overeenkomst hierover te komen.

Wettelijk gezien dienen gemeenteraden de schulden te betalen die door de kerkfabrieken van erkende religies worden opgelopen. Ook dit lokale financiersysteem gebruikt de gelden van alle belastingbetalers, degenen die geen erkende religie aanhangen inbegrepen.

De moslim gemeenschap (250 000 - 350 000 mensen) klaagt dat de subsidies die zij van de Staat krijgt veel lager liggen dan die van andere religies, zoals het protestantisme (100 000), de orthodoxie (40 000) en het jodisme (40 000).

Het jaarlijkse budget van het Directoraat-Generaal voor Religies en Vrijzinnigheid van het Ministerie van Justitie is onmogelijk te voorzien, zodat het zeer moeilijk is voor onafhankelijke onderzoekers en niet-Staatsgebonden personen om te evalueren hoe erkende religies financiële ondersteuning krijgen.

Staatsinstellingen en mechanismes ten dienste van de strijd tegen “sekten”: De Staat heeft voorzien in mechanismes en instellingen (Parlementaire Onderzoekscommissie over Sekten, een Informatie- en Adviescentrum inzake de Schadelijke Sektarische Organisaties en een h90m zogenoemde “gevaarlijke sekten” te identificeren, te bestrijden en de bevolking te waarschuwen. De Antroposofische Vereniging heeft de Belgische Staat voor het gerecht gedaagd omdat volgens hen de wet die de oprichting van zowel het Informatie- en Adviescentrum als de Coördinatiecel mogelijk maakte, ongrondwettelijk is. De hoogstgeplaatste binnenlandse instelling, het Hof van Arbitrage, verwierp de zaak. Een klacht werd ingediend bij het Europese Hof in Straatsburg, maar die werd niet-ontvankelijk verklaard in september 2002.

Andere groepen die ervan verdacht worden gevaarlijke sektarische organisaties te zijn hebben ook procedures opgestart tegen de Belgische Staat, maar hebben die niet doorgezet na het falen van de Antroposofische Vereniging. Enkel de Scientology Kerk gaat verder met de wettelijke strijd. In november 2001 dienden zij een klacht in tegen de Belgische Staat bij het Bestuurlijke Hof naar aanleiding van de *Parlementaire Onderzoekscommissie voor sekten* van 1997. Ze beweerden dat de procedures waarvan de Parlementaire Onderzoekscommissie gebruik maakte, indruisten tegen de individuele rechten van de mens, niet beantwoordden aan internationale normen en hun kerk beroofden van haar rechten tot procederen. In 2002 beantwoordde de regering deze klacht schriftelijk. Er zijn voorafgaande een aantal uitvoerige procedures vereist en daarom wordt er niet verwacht dat de zaak zal voorkomen voor 2004.

Vrijheid van bijeenkomst: Het huren van

openbare gelegenheden voor vergaderingen van religieuze verenigingen wordt geregeld geweigerd omdat ze vermeld staan op de officiële lijst van 189 groeperingen die ervan verdacht worden “gevaarlijke sektarische organisaties” te zijn.

Zendingswerk: De wet betreffende Tewerkstelling Buitenlandse Werknemers van 1999 eist dat buitenlandse missionarissen van niet-erkende religies een werkvergunning hebben vooraleer ze een visum aanvragen om religieus werk in een ander land te verrichten. In vele gevallen hebben Belgische Consulaten deze aanvragen niet ingewilligd en hebben ze op die manier Amerikaanse mormonen, adventisten en missionarissen van de Pinkstergemeenschappen toegang tot België ontzegd. In februari 2002 werden Amerikaanse vrouwelijke leden van de Pinksterbeweging gearresteerd, gevangengezet en het land uitgewezen omdat ze werkten zonder werkvergunning, hoewel ze onbetaalde vrijwilligers waren. Dezelfde wet vermeldt dat deze regels niet van toepassing zijn op buitenlandse geestelijken en missionarissen van erkende religies.

Godsdienstlessen: Jehovah's Getuigen klagen dat hun kinderen in openbare scholen onder de bevoegdheid van de Franse gemeenschap, enkel en alleen lessen van andere religies of (zogenoemde ‘neutrale’) niet-confessionele zedenleerlessen kunnen volgen (7). De inhoud van deze lessen is volgens hen tegenstrijdig met hun geloofsovertuigingen. In de Vlaamse gemeenschap zijn de kinderen van Jehovah's Getuigen vrijgesteld van deze lessen.

Religieuze aalmoezeniers: Bedienaren van erkende religies en morele raadgevers van de vrijzinnigheid hebben officieel toegang tot gevangenissen, opvangcentra voor asielzoekers, ziekenhuizen, militaire

kazernes, enz. Niet-erkende religies mogen geen afgevaardigden sturen naar zulke instellingen.

Belastingvrijstelling op eigendom: De belastingdienst heeft de Japanse religieuze groepering Sukyo Mahikari belastingvrijstelling op haar erediensplaats ontzegd, omdat ze voorkomt op de zogenaamde parlementaire sektenlijst. Een beroepsprocedure werd in 1998 opgestart en is nog steeds aanhangig.

Toegang tot werkgelegenheid in openbare diensten: Sommige Belgische gemeenten eisen dat kandidaten voor betrekkingen in hun diensten onder eed een verklaring afleggen dat ze geen lid zijn van een gevaarlijke sektarische organisatie (8). De Belgische pers sprak over een politieagent in Ukkel (Brussel) die met ontslag werd bedreigd als hij zijn banden met Sukyo Mahikari niet zou verbreken.

Toegang tot radio en TV: De drie taalgemeenschappen financieren radio- en TV- uitzendingen, missen en kerkdiensten inbegrepen, maar enkel voor erkende religies en de vrijzinnigheid.

Echtscheidingen en voogdijschap: Soms ontzegt het gerecht in een echtscheidingsprocedure het voogdijschap aan een ouder die betrokken is bij een niet-erkende religie (Pinksterbeweging, Jehovah's Getuigen, Scientology Kerk, Sahaja Yoga, Raëliaanse beweging, enz.), omdat het als een gevaarlijke sekte wordt gezien. Een aantal rechtbanken hebben het bezoekrecht van een ouder die niet met het ouderlijke gezag belast is en lid is van een zogezegde “sekte” toegestaan, maar enkel op voorwaarde dat hij/zij het kind niet blootstelt aan de leerstellingen of levenswijze van de religieuze groepering tijdens bezoeken.

Religieuze onverdraagzaamheid

Antisemitisme

België was een van de brandpunten in Europa wat betreft ernstige toename van antisemitisme in 2002. Aanvallen, zowel verbaal als fysiek, deden zich voor in Brussel en Antwerpen, voornamelijk in wijken met een hoge concentratie van moslim en joodse inwoners. Deze aanzienlijke stijging in het aantal aanvallen begon met de tweede intifadeh in oktober 2000. Plaatselijke moslims hebben die aangegrepen als een rechtvaardiging voor hun anti-joodse activiteiten. Dit werd opnieuw gestimuleerd door de gebeurtenissen van 11 september en de reacties die daarop volgden.

In 2002 werd antisemitisme meestal getoond in alleenstaande en spontane incidenten. Die werden hoofdzakelijk gepleegd door extreem-rechtse politieke partijen en bewegingen en door groepen van jonge moslim immigranten die dikwijls in contact staan met fundamentalistische politiek-religieuze bewegingen. Hoewel deze incidenten gewoonlijk werden geïnterpreteerd als

vandalisme (hooliganisme), dienen ze gezien te worden als een teken van een groeiende onverdraagzaamheid en antisemitisme.

Sommige incidenten die plaatsvonden in 2002 (9) zijn:

- In november werd een joodse leerkracht Frans in een Brusselse school bedreigd en lastig gevallen door een klas moslim studenten.
- In de nacht van 22 april werden schoten gelost met een automatisch vuurwapen naar de synagoge te Charleroi. De synagoge was leeg en er vielen geen slachtoffers. Sporen van 18 kogelinslagen werden geteld op de muren van het gebouw.
- Op 21 april werd de Opperrabbin van Rusland, die een delegatie van het Joods Wereldcongres in Brussel leidde, aangevallen door een jonge persoon van Arabische afkomst. De aanval vond plaats in de buurt van het Zuidstation toen de rabbijn op weg was naar een demonstratie tegen

antisemitisme die gehouden werd in de Kliniekstraat te Anderlecht (Brussel). De rabbijn werd geraakt in de borst, werd een “vuile joodse terrorist” genoemd en beroofd van zijn hoed.

- Op 19 april werd een joodse familie, woonachtig in Gentsesteenweg te Brussel, lastig gevallen voor de zoveelste keer over de afgelopen weken. Het bereikte een hoogtepunt toen een plaatselijke bende het voertuig van de familie bekraste met de woorden “vuile jood” en een davidster.
- Op 4 april werd een molotovcocktail gegooid naar de Oude Synagoge in Antwerpen.
- Op 3 april werd een molotovcocktail gegooid naar de synagoge in het centrum van een joodse wijk te Antwerpen. Er vielen geen slachtoffers en de schade was beperkt.
- Op 1 april werden vijf molotovcocktails gegooid naar de synagoge in de Kliniekstraat te Anderlecht (Brussel). De molotovcocktails

vlogen door de ramen van de tweede verdieping tot binnen de vrouwenzaal waar banken startten te branden. Er vielen geen slachtoffers en er was enkel lichte schade. In de nasleep van de aanval op 1 april liet het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding weten dat ze zich burgerlijke partij zouden stellen in een rechtszaak over haat, misdaad en racistisch geweld, zoals voorzien in Artikel 1 van de antiracismewet van 1981.

Islamofobie

In de nasleep van 11 september is de reeds bestaande islamofobie binnen de maatschappij nog toegenomen: verbale misbruiken, beledigingen, racistische graffiti, gedwongen verwijderingen van hoofddoeken bij meisjes en vrouwen, aanvallen, enz. Er werd een atmosfeer gecreëerd waarin moslims zich moeten rechtvaardigen dat zij geen terroristen zijn. Dit vijandige klimaat werd voornamelijk aangewakkerd door extreem-rechtse partijen en door enkele politieke figuren van andere partijen.

Over het hele jaar genomen was het meest ernstige incident dat van de moord op Mohamed Achrak, een jonge godsdienstleraar van Marokkaanse afkomst, in Borgerhout (Antwerpen) op 26 november 2002. De groeiende vervolgenheid en vijandigheid onder de moslimbevolking werd getemperd door een verzoek van Achrak's familie tot vrede en respect.

In juni 2002 gaf het Belgische Vast Comité van Toezicht op de Inlichtingendiensten, dat bekend staat als Comité R, zijn Negende Rapport aan de Voorzitter van de Senaat, de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de minister van Justitie, en de minister van Defensie (10). Het toezicht over de activiteiten van verscheidene moslim instellingen was het thema van een verhit debat in de media. De Voorzitter van de Executieve van Moslims uitte zijn onenigheid over het rapport in een open brief geadresseerd aan de Voorzitter van de Senaat en aan de opvolgcommissie.

Het rapport "Comité R" stelt de Executieve van de Moslims, de Algemene Vergadering van Moslims in België, en de Hoge Raad van Moslims in België voor, als bewegingen die in feite fanatiek, extremistisch, fundamentalistisch, Islamitisch en radicaal zijn. Een reeks opmerkingen die duidelijk onwaar en zelfs lasterlijk zijn, worden hierdoor verder verspreid.

De Voorzitter van de Executieve van de Moslims, daarbij gesteund door een aantal academici, verklaart dat een aantal gegevens over zijn instelling en over de Algemene Vergadering van Moslims in België ongegrond, fanatiek en zelfs lasterlijke beschuldigingen zijn. Hij klaagt de "flagrante tekortkomingen van het rapport aan, maar ook de negatieve invloed op de publieke opinie en het antimoslim racisme dat het kan bewerkstelligen". "Dit rapport is doorspekt met historische dwalingen en methodologische fouten en weerspiegelt eerder de vooroordelen en geruchten kenbaar in de Belgische samenleving dan de objectieve realiteit, en bevordert een verkeerde voorstelling van zaken en zelfs mishandelingen."

Hierdoor heeft islamofobie zich steeds meer en meer verspreid in België. Het "Comité R" rapport bekrachtigt de dialogen van een groeiend aantal "politiek correcte intellectuelen" wiens verklaringen en scherpe kritieken sterk hebben bijgedragen tot het wettelijke aspect van dit overheersende racisme.

De Executieve van de Moslims betreurt het onder één noemer brengen van aan de éne kant moslim extremisten en/of terroristen en aan de andere kant moslim burgers die vreedzaam hun geloof beoefenen en die binnen de gemeenschap actief betrokken zijn.

Schadelijke anti-sektarische afdrijvingen in de media

Anti-sekten artikels en reportages worden geregeld gepubliceerd door de media. Doelwitten van zulke campagnes zijn vaak Jehovah's Getuigen, Scientology Kerk en de Raëliaanse beweging. Het recht op antwoord wordt bijna nooit toegekend. Klachten over laster zijn zelden succesvol vermits rechters de voorkeur geven aan vrijheid van meningsuiting.

In 2002 waren er ook twee incidenten met andere bewegingen: de Pinksterbeweging en Hare Krishna.

In de nasleep van de uitwijzingen van Amerikaanse leden van de Pinkstergemeenschappen zei Eric Brasseur, directeur van het Observatorium voor sekten, in een interview voor de katholieke krant "*La Libre Belgique*", dat de "*Pinkstergemeenten behoren tot de kerken die het meeste problemen voor het publiek veroorzaken. Het is over hen dat we de meeste vrijwillige getuigenissen hebben ontvangen*". Hij vertelde hoe familieleden hun bezorgdheid uiten over de ernstige veranderingen in het gedrag van een familielid dat deel is gaan uitmaken van een Pinkstergemeente. Brasseur zei dat de beweging een grote betrokkenheid en veel vroomheid vereist, wat kan leiden tot afwijkingen in gevoelige personen.

Brasseur vertelde *Human Rights Without Frontiers* dat de leer i.v.m. gebedsgenezing bij de Pinkstergemeenten een probleem is, vermits het "de gelovigen psychologisch weerhoudt de noodzakelijke stap te zetten een dokter of hospitaal te bezoeken".

De Hare Krishna beweging runt een kasteel in de Ardennen en trekt veel toeristen aan. Maar de verhoudingen met de toeristische agentschappen verlopen moeizaam naar aanleiding van een brief, gestuurd op 30 oktober 2000 door het Toeristische Informatiekantoor van Durbuy, waarin Hare Krishna beschreven wordt als een gevaarlijke sekte. Een fragment van de brief zegt: "Hiermee willen we laten weten dat we jullie vriendelijke uitnodiging ontvangen hebben. Toch wensen of willen we geen enkel contact met de Hare Krishna sekte".

In het begin van 2002 kwam Hare Krishna voor enkele weken in de schijnwerpers van de media te staan. Dit naar aanleiding van een plaatselijke onenigheid met de buurtbewoners van hun centrum over de uitbreidingsplannen van hun eigendom. Na overleg met de lokale autoriteiten en de bevolking werd deze

onenigheid snel uit de weg geruimd, maar de media campagne duurde voort.

De krantenkoppen waren zeer suggestief: "*We zijn omsingeld door Hare Krishna's*", "*Dorp in Ardennen is groei Hare Krishna beu*", "*Hare Krishna vloert Petite-Somme*", "*Buurtbewoners zijn bang van een Hare Krishna bibliotheek*", "*De indringers: nabij Durbuy zijn de dorpsbewoners gealarmeerd door bouwproject van de aanhangers van de Hare Krishna sekte*", "*Radhadesh stelt oplossingen voor*", "*Petite-Somme: een ontmoeting tussen de bevolking en de Hare Krishna aanhangers*", "*Krishna om en rond Namen: de sekte bezit reeds een kasteel en blijft uitbreiden*", "*Durbuy is bang van een uitbreidingsproject van een sekte*", "*We zijn het slachtoffer van een Franse sektejacht*", "*Septon bang van de Krishna projecten - gevaarlijk of alleen anders? - een lachende dictatuur*", "*Een dorp in de greep van Krishna? - de aanvraag werd ingetrokken*".

Er waren ook geregeld verslagen hierover op alle Belgische TV-kanalen en de radio.

De informatiebronnen van journalisten waren hoofdzakelijk de Hare Krishna leiders, woordvoerders van enkele Franssprekende anti-sekten bewegingen - ADIF (Vereniging voor verdediging van persoon en gezin) en AVCS (Hulp voor de slachtoffers van sektarische gedragingen) - enkele plaatselijke bewoners en het *Informatie- en Adviescentrum inzake de Schadelijke Sektarische Organisaties*. Geen enkele Belgische academicus werd geïnterviewd.

In een interview met de belangrijkste Franstalige katholieke krant "*La Libre Belgique*" (van 9 januari) zei de directeur van het Observatorium voor sekten: "*Er zijn geen recente gegevens die ons toelaten tot negatieve conclusies te komen en er is niets relevant in zoverre het sektarische gedragingen betreft*". Op dezelfde dag, verklaarde de vice-president van het Observatorium voor sekten, Mr. Henri de Cordes, op de Franstalige TV-zender RTBF: "*De gewoonte van het herhalen van mantras is bekend in de psychologie als een techniek die toelaat in een semi trance te komen, wat op zijn beurt in sommige gevallen kan leiden tot een grotere controle over het individu door de leiders van de bewegingen. Achter de schermen van de voor het publiek toegankelijke Rahadesh winkel, heeft de beweging een heel netwerk van eigendommen, verzekeringsmaatschappijen en computerbedrijven*". De Hare Krishna leiders ontkenden het bestaan van zo'n netwerk en klaagden bij het Observatorium voor sekten.

En als laatste, maar daarom niet minder belangrijk, werden er in 1998 duizenden brochures (*Gourou, gare à toi*) gepubliceerd door de Franse Gemeenschap van België die worden gebruikt door individuen, instellingen en leerkrachten in scholen. Deze rijkelijk geïllustreerde brochure waarschuwt de publieke opinie en vooral jongeren tegen sekten in het algemeen, en tegen een 30-tal in het bijzonder. Een aantal bewegingen hebben de Franse Gemeenschap voor het gerecht gedaagd wegens laster, maar zonder succes. De Antroposofische Vereniging is hiervoor in beroep gegaan. De zaak is hangende.

Rechtszaken tegen religieuze groeperingen

Zaken tegen drie religieuze groeperingen zijn reeds hangende sinds verschillende jaren: Spiritual Human Yoga (SHY), de Boeddhistische groepering OKC en de Scientology Kerk.

In januari 1999 werd de Belgische secretaris van de vzw SHY, Mevr. Vo Minh Diep, gearresteerd door een anti-terreur eenheid en gevangengezet voor 22 dagen. De geestelijke leider van de beweging, Master Dang (een Amerikaanse burger van Vietnamese afkomst) werd ook gearresteerd tijdens een bezoek aan België en gevangengezet voor 65 dagen. Hij werd enkel vrijgelaten na betaling van een borgsom van 1,3 miljoen Euros. Het bedrag werd betaald door buitenlandse schenkers. Een groot aantal beoefenaars van SHY werden ondervraagd door de politie in de hoop beschuldigingen van illegale medische praktijken en verduistering van gelden te kunnen bewijzen. Een onderzoeksrechter

werd aangesteld om de veronderstelde feiten na te gaan, maar sindsdien is er geen enkele vooruitgang geboekt.

In de zaak van Ogyen Kunzang Chöling (OKC), een Tibetaanse Boeddhistische groepering, werden vooral een van de geestelijke leiders, Robert Spatz, en zijn secretaris, Jeanne Bucura, onder het vuur genomen. In mei 1997 werden ze beschuldigd van financiële zwendel en werden ze beide aangehouden, respectievelijk voor 4 maanden en voor 2 maanden. Mr. Spatz werd vrijgelaten na betaling van een borgsom van 125 000 Euros, maar werd onmiddellijk weer gearresteerd, deze keer op beschuldiging van seksuele misdrijven met een 12-14 jaar oud meisje waaraan hij zich in Frankrijk in 1986-1987 schuldig gemaakt zou hebben. Hij werd 2 maanden later opnieuw vrijgelaten. Deze zaken tegen Mr. Spatz zijn in 2003 nog steeds hangende.

In september 1999 werden de hoofdkantoren van de Scientology Kerk en ongeveer 20 private huizen en bedrijfsruimten van leden van de Scientology Kerk in België en in Frankrijk door 120 agenten van een anti-terreur eenheid overvallen. Tonnen dossiers, waaronder de vertrouwelijke religieuze adviesmappen, werden meegenomen en tot op vandaag werden de meeste nog niet teruggegeven. De operatie was gebaseerd op veronderstelde fraude, illegale medische praktijken en het ondersteunen of lid zijn van een criminele organisatie. De Scientology Kerk diende een klacht in om de religieuze adviesmappen van haar leden terug te krijgen, maar dit werd afgewezen door de onderzoeksrechter en door het hof van beroep in 2002. De religieuze adviesmappen van individuen werden bijgehouden door de Scientology Kerk in België met medeweten en toestemming van de leden.

1 Deze statistieken hebben louter een informatief karakter. Ze zijn gebaseerd op onderzoek dat werd uitgevoerd door *Human Rights Without Frontiers International*.

2 Zie webpagina <http://www.hrwf.net/newhrwf.net/html/belgium2002/html>

3 Anne Morelli, professor aan het *Institut d'Etude des Religions et de la Laïcité* (ULB).

4 Op 27 maart 2003 antwoordde Herman De Croo, voorzitter van de Kamer, op een brief van Prof. Anne Morelli waarin ze hem vragen hierover stelde dat het aantal kandidaten onvoldoende was en dat er een nieuwe oproep op aanvragen zou zijn.

Hierover zei Prof. Anne Morelli aan *Human Rights Without Frontiers*: "Men kan zich afvragen welk punt van het reglement van een "onvoldoende aantal kandidaten" spreekt en volgens welke procedure een minimumaantal kandidaten noodzakelijk zou zijn voor aanstellingen. Is het wettelijk een onvolledige structuur te behouden om te vermijden bevoegde personen te benoemen die niet met genoeg energie aan de strijd tegen sekten zouden deelnemen?"

5 Nota van *Human Rights Without Frontiers*: b.v. de controversiële anti-sektecampagnes die op touw werd gezet door de Franse Gemeenschap van België en die de 189 bewegingen vernoemd in de lijst van het Parlementaire rapport foutief "actieve sekten" noemt. Ook nog intolerantie en discriminaties tegenover religieuze minderheden door openbare autoriteiten en privégroepen: smaad en laster, stigmatiserende berichten in de media, benadeeld worden door buurtbewoners, op het werk en op school, bekladden van persoonlijke en academische reputaties, verlies van banen of promoties, ontslagen, verlies van bezoekerrecht of voogdijerschap bij een echtscheiding, onvermogen om faciliteiten te huren voor religieuze diensten of bijeenkomsten, weigering gebruik te maken van openbare infoborden, politietoezicht en ondervragingen, vervolging vanwege zogezegde illegale medische praktijken, gevallen van tijdelijke

opsluiting, enz. Zie voor gedetailleerde verslagen op <http://www.hrwf.net/newhrwf.net/html/belgium2002/html> <http://www.hrwf.net/newhrwf.net/html/belgium2001/html> <http://www.hrwf.net/newhrwf.net/html/belgium2000/html> <http://www.hrwf.net/newhrwf.net/html/belgium1999/html>

6 Niet-confessionele zedenleer klassen werden door verscheidene religieuze groeperingen bekritiseerd omdat ze, volgens hen, een wereldlijke zedenleer is, die onverenigbaar is met hun eigen etische principes.

7 Ibid.

8 In *Conscience et Liberté*, No. 58/ 1999, Louis-Léon Christians, docent aan de Katholieke Universiteit van Leuven en lid van het Belgische 'Observatorium voor sekten', schreef een artikel getiteld *Liberté d'opinion et droit européen : observations belges (II) - Les limitations* (Vrijheid van mening in de Europese wetgeving: Belgische waarnemingen II - Beperkingen). Op blz. 10, voetnoot 1, schreef hij: "Sommige Belgische gemeenten eisen dat kandidaten voor betrekkingen als overheidsambtenaren onder eed een verklaring afleggen dat ze geen lid zijn van een gevaarlijke sektarische organisatie."

9 Zie voor een meer gedetailleerde lijst van gebeurtenissen op <http://www.hrwf.net/newhrwf.net/html/belgium2002/html> en op

<http://www.hrwf.net/newhrwf.net/html/belgium2003/html>

10 Zie website <http://www.comiteri.be> en <http://www.hrwf.net/newhrwf.net/html/belgium2002/html>

Lijst van onze publikaties over religieuze onderwerpen

- Religious freedom, intolerance and discrimination in the EU/ Belgium (2002-2003) (12 p.) 2,50 Euro - 2,50 USD
- Liberté, intolérance et discriminations religieuses dans l'Union européenne/ Belgique 2002-2003 (12 p.) 2,50 Euro
- Religieuze vrijheid, onverdraagzaamheid en discriminaties in de Europese Unie/ België 2002-2003 (12 p.) 2,50 Euro
- The Belgian State and the Sects (32 p.) - 5 Euro - USD 5
- L'Etat belge et les sectes (32 p.) - 5 Euro - USD 5
- De Belgische staat en de sekten (32 bl.) - 5 Euro - USD 5
- State and Religions in Europe (2 p.) (Advocating equal opportunities for religions and their faithful)
- The Family (8 p.) - 0,50 Euro - USD 0,50

- Les raëliens (4 p.) - 0,50 Euro - USD 0,50
- Pour un financement non-discriminatoire des cultes et de la laïcité (4 p.) - 0,50 Euro - USD 0,50
- Voor een niet-discriminerende financiering van de erediensten en de laïciteit (4 p.) - 0,50 Euro - USD 0,50
- Turkey: The Genocide against the Christian Assyrians (9 p.) - 0,50 Euro - USD 0,50
- Turquie: Must the right to asylum be granted to Christians from South-East Turkey/ Faut-il accorder le droit d'asile aux chrétiens du sud-est de la Turquie? (Bilingual issue) (40 p.) 10 Euro - USD 10

Minimumbestelling: 10 Euro or USD 10

Portkosten moeten toegevoegd worden

Human Rights Without Frontiers Int. beveelt aan...

voor de federale regering

1. de Grondwet te herzien en een totale scheiding in te voeren tussen Staat en religies/levensbeschouwingen (het niet-financieren van religies en levensbeschouwingen inbegrepen) **of** een herziening te maken in het bestaande stelsel gebaseerd op een hiërarchie van religies (erkende en niet-erkende religies) om zodoende de meest ernstige vormen van geïnstitutionaliseerde discriminatie te verwijderen.

door een systeem in te voeren waardoor alle religieuze en levensbeschouwelijke organisaties, ongeacht hun historiciteit of grootte, op dezelfde manier geregistreerd worden door de Staat (Noors systeem) zolang ze de basisprincipes van democratie en openbare orde respecteren;

door een financieringssysteem in te voeren dat alle belastingbetalers de gelegenheid biedt zelf de religieuze en levensbeschouwelijke organisatie te kiezen waaraan de Staat ofwel een bepaald percentage van hun belasting ofwel een vast bedrag per persoon (Noors systeem) zou bestemmen;

door belastingvrijstelling toe te kennen aan burgers die wensen een bijdrage te schenken aan een religieuze en levensbeschouwelijke organisatie;

door gelijke rechten toe te kennen aan religieuze en levensbeschouwelijke organisaties in het algemeen: bijvoorbeeld de toegang van aalmoezeniers tot opvangcentra voor asielzoekers, gevangenen, bejaardentehuizen, tehuizen voor mindervaliden, enz.;

2. een eind te maken aan het bemoeien van de overheid in interne zaken van religieuze en levensbeschouwelijke organisaties, en vooral met betrekking tot de *Executieve van de Moslims in België*;

3. Artikel 21 van de grondwet te herzien en ook Artikelen 267 en 268 van het Strafwetboek, om zodoende het verbod op te heffen op het houden van een religieus huwelijk voor of zonder een burgerlijk huwelijk;

4. de wet af te schaffen die toeliet een *Informatie- en Adviescentrum inzake de Schadelijke Sektarische Organisaties* (Observatorium voor sekten) en een *Coördinatiecel inzake de strijd tegen schadelijke sektarische organisaties* op te richten en een nieuwe wet aan te nemen voor het oprichten van een onafhankelijk *Interuniversitair Centrum voor Informatie over Religieuze, Spirituele en Esoterische Entiteiten*;

5. het woord “sekte” in al haar geschriften en die van haar besturen te verbieden, en die te vervangen ofwel door “religieuze minderheid” ofwel door “groepering met een religieus, esoterisch of spiritueel karakter”, zoals aangeraden door de Raad van Europa, want de term “sekte” genereert discriminatie en onverdraagzaamheid;

6. elk beleid dat bepaalde religieuze en levensbeschouwelijke minderheden discrimineert stop te zetten;

7. de wet betreffende de Tewerkstelling van Buitenlandse Werknemers van 1999 te herzien om zodoende de discriminatie met betrekking tot buitenlandse missionarissen die toegang wensen tot België om onbetaald vrijwilligerswerk te verrichten voor niet-erkende religies uit de weg te ruimen;

8. verdraagzaamheid te promoten en te strijden tegen onverdraagzaamheid ten opzichte van personen die een religieuze of levensbeschouwelijke minderheid aanhangen;

9. het *Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding* de nodige fondsen en middelen te geven zodat het de nieuwe Antidiscriminatiewet van December 2002 ten volle kan gebruiken om religieuze discriminatie en onverdraagzaamheid tegenover joden, moslims en leden van minderheidsreligies te bestrijden, en op te treden als burgerlijke partij;

10. de dialoog tussen Staat en religies te promoten;

11. elke poging af te keuren van gelovigen, geestelijken of religieuze leiders om zich te verbergen achter het beginsel van vrijheid van religie, om zodoende gerechtelijke vervolging te ontlopen;

12. elke illegale daad uitgevoerd door geestelijken, religieuze leiders en religieuze of levensbeschouwelijke organisaties te vervolgen op grond van het Burgerlijk Wetboek of het Strafwetboek;

voor de Vlaamse Gemeenschap

1. elk beleid dat bepaalde religieuze en levensbeschouwelijke minderheden discrimineert stop te zetten;

2. verdraagzaamheid te promoten en te strijden tegen onverdraagzaamheid ten opzichte van personen die een religieuze of levensbeschouwelijke minderheid aanhangen;

voor de Franse Gemeenschap

1. minderjarigen die een niet-erkende religie aanhangen toe te laten vrijgesteld te worden van godsdienstlessen en van niet-confessionele zedenleer, als ze de laatstgenoemde lessen tegenstrijdig met hun eigen ethische principes beschouwen;

2. elk beleid dat bepaalde religieuze en levensbeschouwelijke minderheden discrimineert stop te zetten;

3. verdraagzaamheid te promoten en te strijden tegen onverdraagzaamheid ten opzichte van personen die een religieuze of levensbeschouwelijke minderheid aanhangen;

voor de gemeentebesturen

1. de territoriale beperkingen tot vrijheid van religieuze meningsuiting uit de gemeentelijke besluiten te schrappen;

2. elk beleid dat bepaalde religieuze en levensbeschouwelijke minderheden discrimineert stop te zetten.



<http://www.hrwf.net>

***Human Rights Without Frontiers International is lid
van de International Helsinki Federation (IHF) in Wenen***

Afdelingen van HRWF Int.

HRWF/ Belgium

Winston Churchillaan 11/33
B-1180 Brussel
Tel.: 32 2 3438390
Fax: 32 2 3437491
Email: office5@hrwf.net

HRWF/USA

P.O. Box 2590
Washington D.C. 20013
USA
Email: office2@hrwf.net

HRWF/ Nepal

P.O. Box 10660
Sundhara, Kathmandu
Nepal
Tel. : 977-1-442367
Fax : 977-1-246965
Email : hrwfnepal@mail.com.np
Email (chairman) : rajuthapa@ezweb.ne.jp

Partnerorganisaties van HRWF Int.

Armenië: Pro-Democracy Association
Varuzhan Antonyan
Email: pro-democracy@yahoo.com

Bulgarije: Tolerance Foundation (Emil Cohen)
4 Dobrudja Str., 1000 Sofia, Bulgarije
Tel./ Fax: 359 2 980 94 05
Email: emilcohen@mbox.cit.bg

Georgië: Human Rights Information and Documentation
Center (HRIDC)
89/24 Agmashenebeli Ave., 12th floor
Tbilisi, 0102, Georgia
Tel./Fax: (995 32) 95 10 03 - Cell: (995 99) 50 80 36
Email: hridc@internet.ge - Web Site: <http://www.hridc.org>

Japan: Life Fund for North Korean Refugees
(Mr Hiroshi Kato), 2-2-8 Nishikata, Bunkyo-ku
Tokyo, Japan 113-0024
Tel./ Fax: 81 3-3815-8127
Website: <http://northkoreanrefugees.com>
Email: fe6h-ktu@asahi-net.or.jp

Vertegenwoordigers: Duitsland, Frankrijk, Hongarije, Maleisië, Oostenrijk, Polen, Switzerland, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten, Zuid-Korea, enz.

NGOs die wensen lid te worden van HRWF Int. kunnen zich kandidaat stellen door een motivatiebrief, hun statuten en hun laatste activiteitenrapport naar ons adres te sturen. De aanvragen worden op het einde van elke semester bestudeerd.